AVCI AKBEL

Güzel Sanatlar Eğitimi Çalışmaları II

AYBAK 2021 / MART
Akademisyen Yayınevi Bilimsel Araştırmalar Kitabı

# GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ÇALIŞMALARI II

**Editör**
Burcu AVCI AKBEL

akademisyen.com
ONLINE SİPARİŞ

9 786257 401647
AKADEMİSYEN KİTABEVİ
Halk Sokak No: 5/A Sıhhıye-Yenişehir/ANKARA
Tel: 0312 431 16 33 - 0312 432 21 84

akademisyenyayinevi
akademisyenktp

# GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ÇALIŞMALARI II

**Editör**
Burcu AVCI AKBEL

© Copyright 2021

*Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.*

**ISBN**
978-625-7401-64-7

**Kitap Adı**
Güzel Sanatlar Eğitimi Çalışmaları II

**Editör**
Doç. Dr. Burcu AVCI AKBEL
ORCID iD: 0000-0002-3128-9295

**Yayın Koordinatörü**
Yasin DİLMEN

**Sayfa ve Kapak Tasarımı**
Akademisyen Dizgi Ünitesi

**Yayıncı Sertifika No**
25465

**Baskı ve Cilt**
Vadi Matbaacılık

**Bisac Code**
ART037000

**DOI**
10.37609/akya.205

**GENEL DAĞITIM**
**Akademisyen Kitabevi A.Ş.**

*Halk Sokak 5 / A*
*Yenişehir / Ankara*
*Tel: 0312 431 16 33*
*siparis@akademisyen.com*

**www.akademisyen.com**

# ÖNSÖZ

Akademisyen Yayınevi yöneticileri, yaklaşık 30 yıllık yayın tecrübesini, kendi tüzel kişiliklerine aktararak uzun zamandan beri, ticarî faaliyetlerini sürdürmektedir. Anılan süre içinde, başta sağlık ve sosyal bilimler, kültürel ve sanatsal konular dahil 1000 kitabı yayımlamanın gururu içindedir. Uluslararası yayınevi olmanın alt yapısını tamamlayan Akademisyen, Türkçe ve yabancı dillerde yayın yapmanın yanında, küresel bir marka yaratmanın peşindedir.

Bilimsel ve düşünsel çalışmaların kalıcı belgeleri sayılan kitaplar, bilgi kayıt ortamı olarak yüzlerce yılın tanıklarıdır. Matbaanın icadıyla varoluşunu sağlam temellere oturtan kitabın geleceği, her ne kadar yeni buluşların yörüngesine taşınmış olsa da, daha uzun süre hayatımızda yer edineceği muhakkaktır.

Akademisyen Yayınevi, kendi adını taşıyan **"Bilimsel Araştırmalar Kitabı"** serisiyle Türkçe ve İngilizce olarak, uluslararası nitelik ve nicelikte, kitap yayımlama sürecini başlatmış bulunmaktadır. Her yıl Mart ve Eylül aylarında gerçekleşecek olan yayımlama süreci, tematik alt başlıklarla devam edecektir. Bu süreci destekleyen tüm hocalarımıza ve arka planda yer alan herkese teşekkür borçluyuz.

**Akademisyen Yayınevi A.Ş.**

# HAKEM KURULU

Prof. Dr. Mehmet Efe. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı

Doç. Dr. İlknur Özal Göncü, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Begüm Aytemur, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Kıvanç Aycan, Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü

Doç. Dr. Burcu Avcı Akbel, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı, Klasik Türk Müziği Anasanat Dalı

Doç. Dr. Ömer Bilgehan Sonsel, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Burcu Kalkanoğlu, Trabzon Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Müzikoloji Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Ü. Selma Karaahmet Balcı, Ondokuz Mayız Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı

Dr. Öğr. Ü. Mahir Yerlikaya, Tokat Üniversitesi, Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Betül Tonbuloğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Rektörlük Birimi

# İÇİNDEKİLER


Bölüm 1 Türk Müziği Nazariyatı Dersinin Acil Uzaktan Öğretim Yoluyla Verilmesinin Değerlendirilmesi ..... 1
*Burcu AVCI AKBEL*

Bölüm 2 Müzik Performans Kaygısı ile Başa Çıkma Yöntemleri ..... 23
*Burcu AKBULUT BİLİCİ*
*Kübra Dilek TANKIZ*
*Sadık ÖZÇELİK*

Bölüm 3 Dalcroze Öğretim Yöntemine Dayalı Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Öğrencilerin Sosyal Beceri Gelişimine Etkileri ..... 43
*Elvan GÜN*
*Melike AKSAN*

Bölüm 4 2000-2021 Yılları Arasında Müzik Araştırmalarında Yer Alan Anahtar Kelimelere İlişkin Betimsel Bir Analiz ..... 67
*Demet AYDINLI GÜRLER*

Bölüm 5 Keman Eğitiminde Geleneksel Türk Sanat Müziği Bestekârlarının Eserlerinde Yer Alan Batı Müziğine Yönelik Seslendirme Unsurları. 83
*Meltem DÜZBASTILAR*
*Ali Selçuk ÖMEROĞLU*

Bölüm 6 Ses Eğitimi Derslerine Yönelik Öğretim Stratejileri..... 109
*Sevda GÜREL*
*Sema SEVİNÇ*

Bölüm 7 Ses Eğitimi Dersinde Heinrich Panofka Metodunun Kullanımı..... 127
*Sevda GÜREL*

Bölüm 8 Ankara Çankaya İlçesindeki Standart Dağarlı Düğünlerde Trio Karşılama..... 135
*Müslüm Akın KUMTEPE*
*Gülay KARŞICI*

Bölüm 9 Lisans Derecesinde Grafik Tasarımı Programı Bölümlerinde Ders Müfredatlarının İncelenmesi: AHBV Grafik Tasarımı Bölümü Müfredat Önerisi..... 155
*Birsen ÇEKEN*
*İrem Fulya ÖZKAN*

Bölüm 10 Görsel Sanat Eğitimi Yoluyla Çocuklarda Hayvanlara Yönelik Duyarlılık Oluşturma ..... 171
*Handan BÜLBÜL*

# YAZARLAR

**Prof. Birsen ÇEKEN**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Grafik Tasarımı Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-8112-992X

**Prof. Sadık ÖZÇELİK**
Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0001-6243-9957

**Prof. Dr. Gülay KARŞICI**
Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar AD
ORCID iD: 0000-0002-5322-6201

**Prof. Dr. Sema SEVİNÇ**
Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi/Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü/Müzik Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0002-2531-8635

**Doç. Dr. Meltem DÜZBASTILAR**
Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi/Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü/
Müzik Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0001-8346-596X

**Dr. Öğr. Üyesi Burcu AKBULUT BİLİCİ**
Amasya Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0002-9670-4883

**Dr. Öğr. Üyesi Demet AYDINLI GÜRLER**
Çankırı Karatekin Üniversitesi
ORCID iD: 0000-0002-0339-336X

**Dr. Öğr. Üyesi Handan BÜLBÜL**
Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9668-3752

**Dr. Öğr. Üyesi Elvan GÜN**
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0002-1547-4845

**Dr. Öğr. Üyesi Sevda GÜREL**
Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi/Müzikoloji Bölümü/
Müzik Teorisi AD
ORCID iD: 0000-0003-0496-7852

**Dr. Öğr. Üyesi Müslüm Akın KUMTEPE**
Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Yaylı Sazlar AD
ORCID iD: 0000-0002-3186-6398

**Dr. Öğr. Üyesi Kübra Dilek TANKIZ**
İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0001-9900-6477

**Öğr. Gör. İrem Fulya ÖZKAN**
İstanbul Gelişim Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarımı Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-7112-7119

**Bil. Uzm. Ali Selçuk ÖMEROĞLU**
Trabzon Üniversitesi
ORCID iD: 0000-0002-3622-8766

**Öğretmen, Melike AKSAN**
Balıkesir Sınav Koleji
ORCID iD: 0000-0002-7279-0510

# BÖLÜM 8

# ANKARA ÇANKAYA İLÇESİNDEKİ STANDART DAĞARLI DÜĞÜNLERDE TRİO KARŞILAMA[1]

**Müslüm Akın KUMTEPE[2]**
**Gülay KARŞICI[3]**

## GİRİŞ

Birçok toplumda olduğu gibi Anadolu'da yaşayan toplulukların yaptığı düğünlerde/ritüellerde birçok farklılıklar ve benzerlikler gözlenir. Hepsinde ortak olan noktalardan biri, düğün sahibi iki ailenin de düğüne davetli konuklarını en iyi şekilde karşılamak istemesidir. Düğünlerdeki en önemli ortak özelliklerden biri düğün sahibi olan her iki ailenin de davet ettiği konuklarını en iyi şekilde ağırlamak istemesidir. Konuklara sunulan yiyecek ve içeceklerin seçimi kadar çoğu düğünde, herkesin dans edebileceği müziklerin seçilmesi ve bu müziklerin çoğunlukla canlı bir müzik grubuyla çalınmasını sağlamak da bir o kadar önemlidir. Bunlara ek olarak düğünlerde davetli konukların karşılanması ve bu sırada çalınan müzikler ve onları çalan müzik grupları da önemlidir.

Anadolu'daki köy düğünlerinde genellikle bunun en iyi yolu davul ve zurna ile çalınan müziklerin eşliğinde gerçekleşmektedir. Daha sonra da düğün sahibinin ikramları yenilip içilir ve dans edilir. Demirci (1938) Anadolu'da yapılan müzik karşılama geleneğini şu şekilde anlatmaktadır;

Düğün üç gündür. Birinci güne ilk kına, ikinci güne ortan gece, üçüncü güne de yemek kına derler. Düğünün birinci günü için hem oğlan tarafı hem kız tarafı bütün mahalle ve köy kızlarını düğüne davet ederler. Oğlan tarafından davet edilen kadınlara oğlan evi kız tarafından davet edilenlere de kız evi denir. Oğlan tarafı olan kadınlar doğrudan doğruya düğüne gitmeyip evvela oğlan evinde toplanarak hep birden kız evine gitmek üzere yola çıkarlar. Bunların gelmekte olduğunu kız

[1] Bu çalışma birinci yazarın, ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı "Ankara Düğünlerinde Trio Karşılama Geleneğinin İncelenmesi: Çankaya Örneği" isimli doktota tezinden üretilmiştir.

[2] Doktor Öğretim Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Yaylı Sazlar Anasanat Dalı, akinkumtepe@gmail.com

[3] Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı, karsicigulay@yahoo.com.tr

evine haber verirler. Kuz evinden çalgıcılar ve bunları karşılamak için seçilen bir heyet oğlan evini istikbal eder. (Demirci, 1938, s. 27)

Ege Bölgesi Teke Yöresinde konuklar davul ve zurna ile karşılanır, düğünde "cemilem, serenler, al yazmam, Burdur zeybeğidir" gibi halk müzikleri çalınarak dans etmeleri sağlanan konuklara yiyecek ve içecek ikramlarında bulunulur (Işık vd., 2005, s. 96). Güney Doğu Anadolu Bölgesi Tunceli ilinde yapılan düğünlerde de "düğüne gidecek davetliler erkek evinde toplanır. Her gelen davetli, davul-zurna ekibi tarafından karşılanır. Davetliler, kendilerini karşılamaya gelen davulun üzerine para atar. Akşam da davul zurna eşliğinde komşular düğüne davet edilir" (Işık, 2012, s. 70).

Davul ve zurna çalan müzisyenler, genelde kendi yörelerine ait halk müziklerini çalarak bir yandan konukları karşılar, diğer yandan bu yüksek sesli müzikle çevrelerine düğünün başladığını duyurmuş olur. Böylece herkes düğüne gelmeye başlar. Adana Düziçi ve Kadirli'de düğünler üç gün üç gece sürer ve oradaki düğünlerde de karşılama müziği vardır (Kılıç, 2012, s. 353). Sivas ve Denizli'de de karşılama geleneği vardır ve konuklar orada da davul ve zurna ile karşılanır (Kaya, 2011, s. 4; Akça, 1937, s. 21).

Denizli'de uygulanan karşılama geleneğine baktığımızda günümüzde düğün yapılacak meydanın ve mekanın yerine davetlilerin başka köyden gelmesi nedeniyle köy girişinde karşıladıkları ve davul ve zurna eşliğinde düğün meydanına kadar eşlik ettikleri görülür. Safranbolu düğünlerinde de zurnacılar, davulcular, köçekler ve düğün sahibi köyün delikanlılarıyla birlikte misafirleri karşılarlar (Baha, 1930, s. 11). Safranbolu'da yapılan düğünlerde davul ve zurna ile karşılanan ve eğlendirilen konukların konaklayacakları mekanlar da ayarlanmaktadır.

Ankara ilinin Çankaya ilçesinde yer alan on iki otelde yapılan standart dağarlı düğünlerde, aynı yukarıda söz edilen düğünlerde olduğu gibi birçok farklı yörenin halk müzikleriyle, oyun/dans havalarıyla göbek atılıp, halay çekilip, zeybek gibi halk danslarıyla ve Türkçe pop müziklerle dans edilmesine karşın düğünün karşılama anına ilişkin geleneğin devam etmemesinin sebepleri neler olabilir? Elbette düğünlerin otel gibi kapalı bir mekanda düzenlenmesi, açık mekanlarda çalınan davul ve zurnanın kullanılamamasının nedeni olabilir. Ancak konuklar düğün sırasında dans ettikleri müziklere daha yakın müzik türleriyle, davul ve zurna dışında çalgılarla da karşılanabilirdi. Onun yerine konuklar Batı klasik müzik türüne ait olan, o müzik türünü simgeleyen flüt, viyolonsel, keman gibi çalgılarla sözlü olmayan, yalnızca çalgısal Batı müzikleri çalınarak karşılanmaktadır.

Çankaya'daki on iki otelde yapılan düğünlerde konukların Batı müziği yerine akustik çalınabilen Türk müziği ya da popüler müzik türlerine ait çalgılarla Türkçe pop müziği ya da saz semaisi gibi bir türle karşılanmadığı görülmüştür. Trio karşılama gruplarıyla çalgısal Batı müzikleriyle karşılanma geleneğinin nasıl, neden

ve ne zaman başladığı sorularına yanıt arama çabasıyla seçilen bu konuda; düğüne gelen davetlilerin trio karşılama grupları ile karşılanmasının düğün sahipleri için neyi temsil ettiği araştırılmıştır. Bunun yanında karşılama geleneğinin Anadolu'daki şeklinin günümüz salon düğünlerindeki şekline nasıl dönüştüğü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada Çankaya'daki standart dağarlı düğünlerde çalınan müziklerin tercih edilmesinin nedenleri de paylaşılmıştır.

## İlgili Araştırmalar

Anadolu'da geleneksel düğünleri araştırmak üzere yapılan alan araştırmalarına bakıldığında insan yaşamında düğünlerin geçiş dönemlerinden birisi olduğu görülmektedir. Düğünlerin geleneksel anlamda bir geçiş dönemi olarak incelenmesi halk kültürünün bir konusu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğüt (1998) yaptığı "Karakeçili Türk Düğünleri" isimli doktora tezinde Kırıkkale ilinin Karakeçili ilçesinde yapılan düğünleri araştırmıştır. Düğün öncesi, düğün ve düğün sonrası olmak üzere Karakeçili'de yapılan düğünler Türk kültürünün geçiş dönemlerinden biri olarak ele alınmıştır.

Ercan (2002) yaptığı "Gelibolu Yarımadası'nın Geçiş Dönemi Adetleri Üzerine Bir İnceleme (Doğum – Evlenme – Ölüm)" isimli doktora tezinde alan araştırması yöntemi ile Gelibolu Yarımadası'nın doğum, evlenme ve ölüm olarak geçiş dönemi adetlerini incelemiştir.

Yağmur (1993) yaptığı "Avşarlar ve Avşar Düğünü Belgeseli" isimli doktora tezinde alan araştırması yoluyla Avşar kültüründeki düğünleri incelemiş ve çekilmiş olan Avşar belgeseline eleştirel bir bakış açısı ortaya koymuştur. Üç bölümden oluşan çalışmada birinci bölümde kaynak taraması yoluyla elde edilen Avşarları tarihine ve kültürlerine yer verilmiştir. İkinci bölümde Avşarların günümüz gelenek ve görenekleri araştırılarak ortaya konulmuştur. Bu bölümde bir genellemeye gidilmeden yapılan bu çalışma Kayseri il sınırları içerisinde yaşayan Avşarlar baz alınmıştır. Üçüncü bölümde ise alan araştırması ve kaynak tarama tekniği ile elde edilen veriler Avşar belgeselinde yer alan bilgilerle kıyaslanmıştır.

Yapılan bu çalışmada Ankara'nın Çankaya ilçesinde yapılan salon düğünleri halk kültürü bölümlerinde yapılan tezlerden farklı olarak Anadolu'da yapılan düğünlere bakıldığında kültürel değişimlere ve etkileşimlere uğradığı görülmektedir. Bu düğünlerin geçirdiği kültürel değişimlerin sonucunda karşılama ritüelinin nasıl değişime uğradığı ele alındığı için kültürel değişimle ilgili farklı disiplinlerde yapılmış araştırmalar incelenmiştir.

Bu bağlamda düşünüldüğünde kültürel değişimde ve kültürel etkileşimde bireylerin yaşadıkları sosyal çevre ile ilgili olarak edindikleri ve etkilendikleri kültürler önemli rol oynamaktadır. Schwarzt, Unger, Zamboanga ve Szapocznik'in (2010) yazdığı "Kültürel Etkileşim Kavramı Üzerine Yeniden Düşünme" isimli makalede kültürü sonradan edinmenin iki yolundan bahsedilmiştir. Bunlardan bir tanesi kalıtımsal kültür ile sonradan edinilen kültürün ayrı ayrı benimseme ve birbirine karıştırmama (dışarıda başka davranıp evde başka davranma), diğeri ise iki kültürü aynı anda sentezleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum düğünlerde yapılan kültürün önemli bir parçası olan düğün müzikleri içinde geçerlidir. Düğünlerde kimi zaman iki farklı kültüre ait müzikal gelenekler sentezlenip yeni bir gelenek olarak karşımıza çıkarken, kimi zaman iki farklı kültüre ait müzikal gelenekler aynı düğün içinde birbirinde ayrı ve bağımsız olarak yer almaktadır. Kültürel etkileşimi etkileyen önemli faktörlerden biri de bir yerden başka bir yere yapılan göçlerdir. Petkoviç (2007) yaptığı Kentsel ve Kırsal Kültür Oluşumunda Geleneksel Değerler ve Çağdaşlaşma Sorunları" isimli araştırmasında kentsel ve kırsal bölgelerde yaşayan insanların göçler sonucunda karşı karşıya kaldıkları kültüre yaklaşımları ve uyum sağlama süreçlerinden bahsetmiştir. Araştırmanın sonucunda araştırmaya katılan kırsal kesimde yaşayanların büyük ölçüde geleneksel ya da geleneksel-sosyal değerlere yönelik davrandıkları ortaya çıkmıştır. Her ne kadar her yerde aynı hızda gözlemlenmese de, kent ile kırsal kesimler birbirlerine daha çok yaklaşmaktadır. Araştırma, bu kategorideki deneklerin, yeni varlıklara ve farklı toplum ve kültürlerin birleşimine yönelik olarak daha ılımlı olduğunu doğrulamaktadır. Kırsal ile kentsel bireyler arasındaki en fark edilir çatışma taşrada yaşayan bireyler arasında görülmüştür. Bu kişiler tercihlerinde kimi zaman kentsel kesime kimi zaman da kırsal kesime daha yakın durduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma ile taşra sakinlerinin iki farklı yönde kültürel yayılmaya katkı sağladığı doğrulanmıştır. (Petkovic, 2007, s.37-38)

Bu araştırmada, kültürel etkileşim kavramının Anadolu düğünlerinde ve Ankara'da salon düğünlerinde yapılan ritüellerle iki kültürün sentezlenerek karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu durumun nedenlerinde bir tanesi de farklı şehirlerden Ankara'ya alınan göçlerdir. Bu durumda anlaşılıyor ki göçlerin kültür etkileşimi ve kültür değişimi üzerindeki etkisinin büyük olduğu göz ardı edilemez. Bu nedenle Ankara'daki düğünlerin birçoğunda her yörenin oyun havalarıyla göbek atıp, halay çekip, zeybek ve roman havası oynayıp Türkçe slovlarla ve hareketli pop müziklerle danslar etmeleri ve düğün orkestralarının standart bir dağar oluşturarak her düğünde aynı dağarı çalmalarının sebebinin Ankara'ya alınan göçler olduğu düşünülmektedir. Çünkü gerek Ankara'nın büyük bir metropol olmasından kaynaklı gerekse Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlıkların tamamının bu şehirde yer

alması nedeniyle bir bürokrasi ve memur şehri olması Türkiye'nin her şehrinden ve her bölgesinden yıllar içinde ciddi bir göç almasına neden olmuştur. Bu göçler ile Ankara'ya yerleşen ve burada bir yerleşik düzen kuran insanlar geldikleri şehirlerin ve bölgelerin müzik kültürlerini yaşatabildikleri ortamlardan ve ritüellerden bir tanesi de düğünlerdir. Ancak göçler sonucunda Ankara'ya yerleşen insanlar gerek iş hayatı gerekse sosyal yaşantılarla birlikte kurduğu ilişkilerle farklı bir şehirden ya da farklı bir bölgeden Ankara'ya göç eden insanlarla tanışarak dostluklar kurmuş hatta evlenerek bir aile kurmuştur. Böylelikle farklı şehirlerden Ankara'ya göç eden farklı kültürlere sahip diğer insanlarla düğün gibi hayatının özel anlarını birlikte paylaşmak istemektedir. Bu nedenle bu ilişkilerin sonucunda Ankara'da yapılan düğünlere düğün sahiplerinin ailesi ve hemşerileri dışında farklı kültürden gelen ve farklı bölgelerden göç etmiş insanlarında katıldığı görülmektedir. Bu nedenle düğün orkestraları da dağarlarını arz talep doğrultusunda şekillendirdiği, her bölgenin ve yörenin oyun havalarını içeren (halaylar, horonlar, zeybekler, roman havaları gibi) standart bir düğün dağarı ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

## YÖNTEM

Bilimsel bilgi üretme modelinin benimsendiği, alan çalışmasına dayalı olarak yapılan bu tez, konusu gereği etnomüzikoloji alanı içinde yer alan bir müzik incelemesidir. Myers, etnomüzikolojinin geniş ve ilginç bir alan olduğundan bahsetmiştir. Etnomüzikolojinin müzik çalışmalarının kültürel içeriğine vurgu yaptığını yani bir nevi müziğin antropolojisi olduğunu belirterek etnomüzikolojinin müzikolojiden ayıran en büyük özelliğinin kültür olduğunu ortaya koymuştur (Myers, 1993, s. 9).

Bu araştırmada görüşme ve gözlem yöntemleri kullanılmıştır. 2014-2016 yıllarında Ankara İlinin Çankaya İlçesindeki otellerde gerçekleşen düğünlerde şekillenen bu araştırmada, 2004'ten itibaren aynı otellerde konukların karşılanması sırasında çalan - karşılama müzik gruplarında, araştırmacının viyolonsel çalarak kazandığı deneyimler de yer almaktadır.

Yapılan bu araştırmada, alan araştırması yaparak Ankara'daki Çankaya bölgesinde yapılan salon düğünlerindeki tercih edilen müziklerin nasıl bir kültüre temele dayandırarak tercih edildiğini antropoloji bilim dalının yöntemde kullanılan gözlem, görüşme ve katılımcı gözlem gibi teknikleri kullanılıp bulgular elde edilerek bir sonuca ulaşılmıştır.

## Araştırmanın Modeli

Araştırmada "Durum Çalışması" modeli kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2016) "Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır". Araştırmada amaca uygun olarak belirlenen bu modelde "genellikle birden fazla veri toplama yöntemi işe koşulur; bu yolla zengin ve birbirini teyit edebilecek veri çeşitliliğine ulaşılmaya çalışılır" (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 73).

## Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu Ankara ili Çankaya ilçesinden seçilmiştir. Araştırmanın amacı çerçevesinde 2014 - 2015 yılları arasında yapılan on düğünde yer alan müzisyenlerle, organizatörlerle ve düğün sahipleriyle; toplam yirmi beş kişiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

a.) Karşılama gruplarında/trio karşılama isimli oda müziği gruplarında çalan müzisyenler ve düğün sırasında içerideki sahnede yer alan düğün orkestralarında çalan müzisyenler olmak üzere iki grupta ele alınmıştır. Karşılama gruplarında biri çello, biri viyola biri akordeon, biri flüt, biri gitar çalan beş müzisyen; düğün orkestrasında biri keman, biri klarnet, biri klavye, biri çello çalan ve solistlik yapan beş müzisyen olmak üzere, 27 - 67 yaş aralığında altı erkek, dört kadın toplam on müzisyenle 2016 yılının Ocak, Şubat ve Mart aylarında birer kez görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan müzisyenlerden düğün orkestralarında keman ve çello çalan müzisyenler aynı zamanda nadiren de olsa trio karşılama gruplarında çalmaktadırlar.

**Tablo 1: Görüşme Kişileri (Müzisyenler)**

| Adı Soyadı | Görüşülen Tarih | Görüşülen Yer | Yaş | Cinsiyet |
|---|---|---|---|---|
| Ş. Y. | 10. 01. 2016 | Ankara | 33 | Erkek |
| S. B. | 15. 01. 2016 | Ankara | 67 | Erkek |
| B. B. | 25. 01. 2016 | Ankara | 30 | Erkek |
| Ö. Ö. | 25. 01. 2016 | Ankara | 31 | Erkek |
| Ç. Ö. | 27. 01. 2016 | Ankara | 29 | Kadın |
| S. A. | 04. 02. 2016 | Ankara | 29 | Kadın |
| Ş. O. | 03. 03. 2016 | Ankara | 46 | Kadın |
| M. E. | 12. 03. 2016 | Ankara | 40 | Erkek |
| O. Ş. | 14. 03. 2016 | Kırıkkale | 52 | Erkek |
| G. K. | 17. 03. 2016 | Ankara | 27 | Kadın |

b.) Düğün sahipleri ile pazarlığı ve düğün paketinin anlaşmasını düğün organizatörleri yapmaktadır. Ankara İlinin Çankaya İlçesinde en fazla düğün işi yapan ve düğün sahipleri ile bağlantıyı kurup anlaşan, 39 - 69 yaş aralığında dört erkek, bir kadın toplam beş organizatör ile 2015 yılının Ağustos Eylül Ekim ve Kasım aylarında görüşme yapılmıştır. Bu organizatörlerin ikisi müzisyen, üçü müzisyen değildir.

**Tablo 2. Görüşme Kişileri (Organizatörler)**

| Adı Soyadı | Görüşülen Tarih | Görüşülen Yer | Yaş | Cinsiyet |
|---|---|---|---|---|
| H. T. | 22.08.2015 | Ankara | 69 | Erkek |
| T. A. | 04. 09. 2015 | Ankara | 48 | Kadın |
| E. B. | 10. 09. 2015 | Ankara | 39 | Erkek |
| İ. K. | 17. 10. 2015 | Ankara | 52 | Erkek |
| S. K. | 03. 11. 2015 | Ankara | 56 | Erkek |

c.) 2016 yılı Mart ve Ağustos ayları arasında Çankaya ilçesindeki on otelde yapılan on düğün sahibine organizatörler aracılığıyla ulaşılmıştır. 23 - 36 yaş aralığında, dördü erkek, üç kadın ile yapılan görüşmelerde; düğün sahiplerinin eğitim durumları, yaşadıkları sosyal çevre, ekonomik durumları ve yaşları ile düğünde tercih ettikleri müzikler ve müzik grupları arasında bir ilişki olup olmadığı; neden ve neye göre bunların tercih edildiği sorularına cevap aranmıştır. Düğün sahipleri ile yapılan görüşmelerde en büyük zorluk düğün sahiplerinin çoğunun görüşme yapmayı kabul etmemeleri olmuştur.

**Tablo 3. Görüşme Kişileri (Düğün Sahipleri)**

| Adı Soyadı | Görüşülen Tarih | Görüşülen Yer | Yaş | Cinsiyet |
|---|---|---|---|---|
| Ö. U. | 02. 03. 2016 | Ankara | 23 | Kadın |
| Y. Y. | 07. 05. 2016 | Ankara | 27 | Kadın |
| E. Ç. | 01. 06. 2016 | Ankara | 36 | Erkek |
| T. D. | 12. 06. 2016 | Ankara | 29 | Kadın |
| B. U. | 14. 06. 2016 | Ankara | 34 | Erkek |
| Ç. A. | 22. 07. 2016 | Ankara | 33 | Erkek |

Doğrudan gözlem yapmak üzere 2014-2015 yılları arasında toplam 10 düğün seçilmiştir. Doğrudan gözlem sırasında gerekli notlar alınarak veriye dönüştürülmüştür. Katılımcı Gözlem için 2014 -2016 yılları arasında toplam 120 düğün seçilmiştir. Araştırmacı trio karşılama gruplarında viyolonsel çalarak gözlem yapmıştır.

## Verilerin Toplanması

Araştırmada verilere doğrudan gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme ve katılımcı gözlem yolu ile ulaşılmıştır. Ankara'nın Çankaya ilçesinde yapılan salon düğünlerindeki tercih edilen müziklerin nasıl bir kültürel temele dayandığını saptamak amacı ile yapılan bu araştırmada görüşmeler için;

- Organizatörler için ayrı hazırlanmış ve kullanılabilirliği sağlanmış 44 soruluk görüşme formu,
- Müzisyenler için ayrı hazırlanmış ve kullanılabilirliği sağlanmış 43soruluk görüşme formu,
- Düğün sahipleri için ayrı hazırlanmış ve kullanılabilirliği sağlanmış 34 soruluk görüşme formu,

Çalışma grubunda da özellikleri açıklanan görüşmecilere uygulanmıştır.

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme Özer'in şu cümleleri doğrultusunda daha sağlıklı veri elde edilmek amacıyla tercih edilmiştir;

Görüşme yapılan konuda ayrıntıya inmek, görüşme kişisini çözümleme yapmaya, kavram tanımlaması yapmaya yöneltme olanağı sağlaması nedeniyle yarı kurgulanmış görüşmenin verimi oldukça yüksektir. Görüşmeci denetiminin yüksek olması aynı zamanda görüşmenin daha karşılıklı konuşma havasında geçmesine yardımcı olur. Konuşma kesitleri kısaldığı için, görüşme kişisi de sık sık zihnini toplama olanağı bulur. Görüşme süresinin baştan belirlenmesi ve bu sürenin verimli bir şekilde kullanılabilmesi olanağı yarı kurgulu görüşmede daha yüksektir (Özer, 2002, s.50).

Aynı amaçla daha fazla veriye ulaşılabilmesi için yukarıda bahsedildiği gibi araştırmada gözlem tekniği de kullanılmıştır. Willis'ten alıntı yaparak katılarak gözlemi ifade eden Özer'e (2002) göre:

Doğrudan gözlemde insanların olağan yaşamlarını sürdürmeme olasılığı yüksektir ve sonuçta, gözlemcinin kaydettiği şeylerin kendisi için "hazırlanmış" olma riski vardır. Katılarak gözlemde ise, araştırmacı insanlarla tanışma, kaynaşma ve güven kazanma süreçlerinden geçtiği için insanların araştırmacıya "rol yapma" olasılığı –hiç değilse- azalır; araştırmacıda tanışma, kaynaşma ve güven kazanma süreçlerinde kazandığı deneyim ile bu tür yapmacık durumları fark edebilecek sezgi gücünü elde etmiş olur. Katılarak gözlem bu yönleriyle, etnografının sınırlarını belirleyen bir yöntem olarak da görülür (Özer, 2002, s. 80).

Bu bağlamda araştırmacının Ankara'nın Çankaya ilçesinde yaklaşık on bir senedir müzisyenlik yapması ve otel düğünlerinin pek çoğunda bulunması sebebi ile katılımcı gözlemci olarak araştırmada yer almıştır. Tezin başladığı 2015 yılı itibarı ile gözlemler başlamış ve 2016 yılında sona ermiştir.

## BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın veri toplama aşamasında alan araştırması yoluyla elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk aşamada verileri toplamak için düğünler gözlemlendi, ardından elde edilen veriler müzikal içerik bakımından sınıflandırılarak ayrı başlıklar altında incelenmiştir. İkinci aşamada araştırmanın temelini oluşturan trio karşılama gruplarının Ankara ilinin Çankaya ve çevresindeki semtlerde nasıl gelenek haline dönüştüğü araştırılmıştır; trio karşılama gruplarında yer alan çalgıları, müzisyenleri, trio karşılama gruplarının dağarlarını ve trio karşılamanın tercih edilme nedenleri irdelenmiştir.

### Standart Dağarlı Düğünler

Çalışmanın yapıldığı otellerde gerçekleşen altı düğün standart dağarlı olarak sınıflandırdığımız düğünlerdir. Standart dağarlı düğünler olarak isimlendirilen düğünler: Karşılama ritüeli sırasında trio karşılama müzik gruplarının çaldığı Batı müzikleriyle başlayıp daha sonra düğün salonu içinde düğün orkestrasının slow olarak adlandırılan düğüne katılan misafirlerin eşli slow dans edebileceği müziklerle devam edip en son olarak da konukların hareketli danslar yapabilecekleri, hızlı tempodaki şarkıların, oyun havalarının, dokuz sekizlik tartım kalıbındaki Roman havalarının, zeybeklerin, Karadeniz oyun havalarının çalınıp dans edildiği ve halay çekildiği düğünlerdir. Birbirine benzeyen altı standart dağarlı düğünde yapılan gözlem, görüşme ve katılarak gözlemlerden elde edilen veriler şunlardır:

Standart dağarlı düğünlerin başlangıcında Batı müzik türleri çalan oda müziği gruplarının yer almasında düğün sahiplerinin ekonomik durumlarının yeterli olması ve organizatörlerin bu grupların karşılama sırasında gerekli olduğuna düğün sahiplerini ikna etmesi ile tercih edildiği düğün sahipleri ile yapılan görüşmelerden tespit edilmiştir. Bazı standart dağarlı düğünlerde karşılama için sadece trio karşılama grubu tercih edilirken bazı düğünlerde konuklar dış mekandan itibaren önce davul ve zurna ile, sonra iç mekana girdiklerinde trio karşılama grupları ile karşılanmaktadır. Bunun nedeni görüşme yapılan bir düğün sahibi tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

"Biz Yozgatlı olduğumuz için Yozgat'tan akrabalarımız da geliyor düğüne onları memnun edebilmek için geleneksek davul - zurna karşılamayı tercih ettik. Öte yandan araba galerimiz olduğu için üst düzey bürokrat olan müşterilerimizi de çağırdığımız için onları da trio karşılama ile memnun edebileceğini düşündük. O yüzden iki karşılama grubunu da tercih ettik" (Y. Y., 07.05.2016).

Düğün sahiplerinin düğün öncesi karşılama sırasında trio gruplarının çaldığı müzikleri fon müziği olarak gördüğü; konukları karşılarken ortamın sessiz olmasını engelleyip müzikle doldurulması ve görsel açıdan ortama uygun bir güzellik katması amacıyla tercih edildiği öğrenilmiştir. Düğün sahiplerinin çoğunun konukları karşılama sırasında davul ve zurna yerine trio karşılama gruplarını istemelerinin nedeninin trio karşılama gruplarının çaldığı çalgıları ve müzikleri bildikleri ve sevdikleri için değil, otelin atmosferine çalgısal Batı müziklerinin ve kullanılan çalgıların görsel ve işitsel olarak daha çok yakıştığını düşünmelerinden kaynaklandığı ama altı düğün sahibinin günlük yaşantılarında Batı müzik türlerini dinlemedikleri yapılan görüşmelerden öğrenilmiştir.

Düğün sahiplerinin davetlilerini karşılamasının ardından sahnede düğün orkestrasının yerini alması ile düğünün eğlence kısmı başlamaktadır. Araştırmamızda düğün sahiplerinin düğünde yer alacak orkestraya ayıracakları bütçeyle orantılı olarak orkestralardaki müzisyen sayısının iki ya da daha fazla kişiden oluştuğu tespit edilmiştir. Bir bayan solist ve ritm boxlı klavyeden[4]oluşan düğün orkestraları bütçeye göre sayıları artarak klavye, davul (bateri), bas gitar, renk saz (keman, klarnet, saksafon, kanun gibi solo çalgılar) ve bir ya da iki solist şeklinde oluşmaktadır.

Standart dağarlı düğünlerin düğün orkestralarının dağarlarında değişikliği yapılmadığı bu orkestraların müzisyenlerinden öğrenildi. Başlangıçta slowlar diye adlandırılan yavaş tempoda çalınan birkaç yabancı ve Türkçe pop müzikle başlayan düğün yavaş yavaş temponun artması ile oyun havaları, zeybekler, Trakya oyun havaları, Karadeniz oyun havaları ve halaylarla son bulmaktadır. Bu çalışma için düğünlerde yapılan gözlemlerde düğün orkestralarının dağarlarında, eserlerde ufak değişiklikler yapıldığını ama müzik türlerinin değişmediği görülmüştür. Bazen başta çalınan yabancı ve Türkçe pop şarkılar, bazen de oyun havalarının çalınış sırası kendi içinde değişti, ancak genel dağarın birbirine çok yakın olduğu görülmüştür.

Müzisyenlerle yapılan görüşmelerden düğün sahiplerinin kültürüne, yaşadığı sosyal çevreye ve/ya da eğitim durumlarına göre düğünün başında çaldıkları yabancı pop şarkıların sayısının değiştiği; oyun havalarının geleneksel hali yerine daha popüler ve güncel halinin çalındığı öğrenilmiştir. Burada düğün orkestralarındaki renk saz seçimi belirleyici olmaktadır. Bir bağlamayla çalınan oyun havaları ile kanun ya da saksafonla çalınan oyun havaları ya da şarkılar aynı olsa bile çok farklı hava yaratmaktadır. Çankaya'daki standart dağarlı düğünlerde düğün orkestralarının dağarında farklı tür müziklerin; farklı yörelere, bölgelere ait oyun havalarının bulunması Ankara'ya her bölgeden ve şehirden göç almasıyla ilişkilendirilebilir.

[4] Yapım aşamasında hafızasına kaydedildiği bazı ritm kalıplarını kendiliğinden çalabilen elektronik tuşlu bir çalgı

Standart dağarlı düğünlerin düğün sırasında sahnede çalan orkestraların çaldığı dağar yabancı slovlar, Türkçe slovlar, hareketli poplar, oyun havaları, Roman havaları, zeybekler, Karadeniz oyun havaları ve halaylar diye adlandırılan türlerden oluşmaktadır. Yapılan gözlemlerde standart dağarlı düğünlerin müzik programının akışında yabancı slov türünde 11 eser, Türkçe slov türünde 19, hareketli pop türünde 17, oyun havaları türünde 18, roman havaları türünde 11, zeybekler türünde 3, Karadeniz oyun havaları türünde 8, halaylar türünde 16 eser olmak üzere toplamda farklı 103 eserin seslendirildiği tespit edilmiştir. Bu sınıflandırmada yer alan eserler şunlardır:

a. Yabancı Slowlar: "Autumn leaves", "Almaz", "Love", "Bessame Muchos", "Historia de Amor", "Portofino", "El Condor Pasa", "Amade Mio", "Fly to the Moon", "Black Orpheo", "I will always love you".
b. Türkçe Slowlar: "Anlamazdın", "Ben Varım", "Kimler Geldi Kimler Geçti", "Tek Başına Caddelerde Rüzgar", "Sensiz Saadet Neymiş", "Sevdim Seni Bir Kere", "Sil Baştan", "Yalancı Bahar", "Sessiz Gemi", "Bağdat", "Samanyolu", "Hatırla Sevgili", "Seninle Bir Dakika", "Pervane", "Rüzgar", "Kıyamam", "Bir Günah Gibi", "Ayrılmam".
c. Hareketli Pop: "Senden Başka", "Mavi Boncuk", "Son Verdin Kalbimin İşine", "Ateş Böceği", "Bak Bir Varmış Bir Yokmuş", "Bim Bam Bom", "Birisine", "Boş Vermişim", "Elem Acı" ve "Keder", "Hayat Bayram Olsa", "Hoş Görsen", "Kim Arar", "Sana Ne", "Hür Doğdum Hür Yaşarım", "Sen Gidince", "Sev Kardeşim", "Seveceğim".
d. Oyun Havaları: "Ankara'nın Bağları", "Fidayda", "Bahçe Duvarından Aştım", "Kesik Çayır", "Tesbih", "Atım Arap", "Arpa Buğday", "Ahtım Var Benim", "Bağa Gel Bostana Gel", "Bize Her Yer Ankara", "Çekirge", "Çiçekler Ekiliyor", "Dane Dane", "Dilara", "Doyulur mu Doyulur mu", "Halkalı Şeker", "Nar Danesi", "Şeker Oğlan".
e. Roman Havaları: "Şakşuka", "İlle de Roman Olsun", "Abe Kaynana", "Hap Koydum", "Sevenleri Sevdiğine", "Ayılanı Gazoz", "Babuba", "Çadırımın Üstüne", "Dingala Dingala", "Gül Ali", "Karagözlü Çingenem".
f. Zeybekler: "Harman dalı", "Çökertme", "Ah bir Ateş ver".
g. Karadeniz Oyun Havaları: "Kolbastı", "Horon", "Gökte Yıldız Ay mısın", "Kiremite Su Düştü", "Eminem", "Gel Ha Böyle", "Mısırı Kuruttun mu", "Ula Ula Niyazi".
h. Halaylar: "Lorke Lorke", "Toycular", "Malatya", "Mardin Kapı", "Ağrı Dağından Uçtum", "Vay Sürmeli", "Caney Caney", "Dama Çıkmış Bu Güzel", "Değirmen Üstü Çiçek", "Delilo", "Damat Halayı", "Bitlis'in Önünde Bağlo", "Tello Gider", "Kavurma Tasa", "Erzurum'dan Erzincan'a Yol Gider", "Menşure Hanım.

## Trio Karşılama

Trio karşılama terimi salon düğünlerinde düğüne gelen davetlilerin düğün sahibi tarafından karşılanması sırasında Batı klasik müzik türüne ait çalgılardan oluşan bir oda müziği grubunun Batı müziği türünde eserler seslendirmesiyle yapılan müzikli karşılama geleneğinin adıdır. Karşılama/Trio karşılama grubu düğün başlamadan önceki bir saatlik süre zarfında düğünün yapılacağı salonun fuayesinde düğün sahiplerinin düğüne gelen davetlileri karşılarken önceden tercih edilen müzikleri çalmaktadır. Normalde üç kişiden oluşan oda müziği gruplarına trio denilmesine rağmen bu düğünlerde karşılama grubu ya da trio karşılama olarak isimlendirilen müzik grupları üç kişiden oluştuğu için bu ismi almadığı anlaşılıyor, çünkü yapılan gözlem ve görüşmelerden bu grupların her zaman üç kişiden oluşturulmadığı, düğün sahiplerinin ekonomik durumlarına göre bir ile dört müzisyenden oluşturulduğu belirlenmiştir.

Karşılama sırasında yer alan müzisyenlerin sayısı değişse de bu oda müziği grubunun isminin çoğunlukla trio karşılama olarak adlandırıldığını görüşme yapılan H. T. şu şekilde açıklar:

Trio kelimesi bir marka olarak algılanmakta, üç kişi olduğu bilinmemektedir. Genel olarak yapılan müzik algılanmamakta sadece görsel zenginlik olarak değerlendirilmektedir. Hatta genellikle bayan enstrümanistler tercih edilmekte müzikten çok görsellik ön plana çıkarılmaktadır. Dediğimiz gibi trio kelimesi marka olarak algılandığı için talep edilen enstrümanlar kaç adet olursa olsun adı triodur (H. T., 22.08.2015).

Trio karşılama grupları salon fuayesinde düğün sahiplerinin yanında, karşısında ya da salon fuayesinin ortasında düğüne gelen davetliler tarafından görülebilecek ve duyulabilecek bir yerde çalan müzik ekibidir. Trio karşılama grupları için salon fuayesine bir sahne ya da platform kurulmaz. Düğün sahibi, organizatör ve müzisyenlerin ortak kararı ile belirlenen yere müzisyen sayısı kadar sandalye konur ve trio karşılama grubu bu ortamda çalar. Yapılan gözlemlerde birkaç düğünde salon fuayesinde düğüne gelen davetlilerin düğün sahibi tarafından karşılandıktan sonra düğün salonunda oturacakları masalara yönlendirildiği; bu tip karşılamalarda trio karşılama gruplarının salon fuayesinin düğün sahiplerinin düğüne gelen davetlileri karşıladığı kısmında yerlerini aldığı görülmüştür.

Birkaç düğünde ise, düğüne gelen davetliler karşılandıktan sonra kanepe, kuruyemiş, cips ve alkollü/alkolsüz içeceklerle hazırlanmış kokteyl ile nikâh merasimine kadar salon fuayesinde ağırlandığı; bu tip düğünler gibi salon fuayesinde kokteyl hazırlanmışsa trio karşılama grubunun kokteyl sırasında sesleri kokteyl alanındaki herkese az da olsa duyurabilecekleri bir kısımda yer aldıkları gözlen-

miştir. Trio karşılama grupları için salon fuayesine sahne kurulmadığı gibi, ses sistemi de konulmamaktadır. Bu durum trio karşılama gruplarında yer alan çalgıların akustik çalgılar olması nedeniyle ve hem salon fuayesine yetebilecek bir ses düzeyinde ses çıkarabilmeleri hem de karşılama ritüeli sırasında trio karşılama grubunun yaptığı müzik bir fon müziği olması nedeniyle daha yüksek bir ses düzeyine gerek duyulmadığı şeklinde yorumlanabilir.

## Trio Karşılama Ritüelinin Geleneğe Dönüşümü

Görüşmelerden elde edilen verilere göre, trio karşılama gruplarında çalan müzisyenlerin 15–20 yıl öncesine kadar Çankaya ve çevresinde içkili lokantalarda çalmaya giden müzisyenlerin trio karşılama gruplarının nasıl ve ne zaman bir gelenek haline geldiği gibi sorular hakkında bir fikirlerinin olduğu görüldü. Ş. O. Konuyla ilgili şunları anlatmıştır:

Tabi düğün salonları değil ama eskiden daha çok karşılaştığım daha şık restoranlar olabiliyordu enstrümantel müziklerin daha çok çalındığı. Mesela İtalyan restoranı, Fransız restoranı vardı ve onlarda çok rahatlıkla olabiliyorduk; çünkü oraya gelen insanları beklentisi de bu türden uzak değildi. Tutup da orda bizden Ciguli'den bir parça istemiyorlardı. Biz ne çalıyorsak o tür içerisinde bir parça çalmamızı istiyorlardı bizden ya da bu konuda beğenildiğimizi oraya gelen insanlardan algılayabiliyorduk. Artık eğitimli ya da genel kültürü yüksek insanlar değil alt kültürden insanlar da bu şık yerlere gelebiliyor. Hala o şık yerler var ama biraz ekonomik kaygıdan dolayı eski elit toplumunu bence koruyamıyor. Eskiden bürokratlar, banka müdürleri biraz daha iyi eğitimli insanlardı diye düşünüyorum (Ş. O., 03.03.2016).

1990'lı yıllardan itibaren Batı klasik müzik çalan müzisyenlerin gece kulüplerinde ve restoranlarda tercih edilmediği; yapılan iş sayısı azaldıkça kendi yaptıkları müzik türünü dinlemeyi tercih eden düğün ve davetlerde çalmaya başladıkları anlaşılmıştır. Görüşme yapılan bir diğer müzisyen S. B. de, düğün sahiplerinin daha geleneksel bir yapıya aitse düğün esnasında eğlenmek istedikleri müzik türlerinin de daha geleneksel olduğunu ama konukların karşılanması sırasında Batı klasik müzik çalan oda müziği gruplarının yer almaya kendileriyle başladığını şöyle dile getirmiştir:

Yıllar önce bir düğüne orkestra olarak çalmaya gittiğimizde misafirler gelmeden önce soundcheck[5]yaptık ve nikâhtan sonra çalmaya başlamak için bekliyorduk. Düğün sahibinin bizden yavaş yavaş düğün için gelen misafirlerin nikâh saatini beklerken sıkılmaması için nikah saatine kadar en azından orkestradan iki ya

[5] orkestradaki enstrümanların sahne almadan tek ve birlikte yaptığı ses denge provası

da üç kişinin müzik yapmasını istedi. Biz de ricasını kırmamak adına keman ve akordeon olarak bir şeyler çalmaya başladık. Ancak bu istekler daha sonra başka düğünlerde de bizden istenmeye başlanınca çalıştığımız organizatörler aracılığı ile bu yaptığımız iş için ekstra ücret talep etmeye başladık. Bu geleneği daha sonra diğer organizatörler ve müzisyenlerin de ekstra ücret karşılığında devam ettirdiğini duyduk (S. B., 15.01.2016).

Bazı düğünlerin düğün sahipleri ile yapılan görüşmelerden düğün sahiplerinin trio karşılama hizmetini özel olarak kendi isteği ile talep etmediği ya da satın almadıkları, organizatörlerin düğün organizasyon paketi içerisinde sunduğu, düğün sahibinin de sunulan paketi olduğu gibi kabul edip trio karşılama hizmetini çıkarmadığı öğrenilmiştir. Bu şekilde trio karşılama hizmeti satın alan düğün sahiplerinin bazılarının bunun bir müzik grubu olduğunu bildiğini ancak ne tür müzik yaptıkları hakkında fikir sahibi olmadıkları; bazılarının ise trio karşılamanın bir müzik grubu olduğunu bile bilmedikleri saptanmıştır. Bu konuda B. U. ile yapılan görüşme şöyle:

Trio karşılama ile ilgili bir bilgimiz yoktu. Düğün paketi içerisinde yer aldığı için sonuçta bir kez düğün yapılıyor, bu da olsun diyerek tercih ettik. Biz tasavvuf düğünü yaptık. Çalınan müzik türlerinin bizim düğünle alakası olmamasına rağmen modern ve nezih bir ortam oluştu. Kısacası memnun kaldık (B. U., 14.06.2016).

Bu bağlamda trio karşılama gruplarının düğün sahipleri tarafından tercih edilmesi ya da edilmemesinin bir nedeni de düğün organizatörlerin pazarlama yeteneğine bağlı olarak değişmektedir. Organizatörler trio karşılama hizmetini düğünlerin olmazsa olmazı gibi gösterip düğün sahibine bu hizmeti alması gerektiği konusunda ikna etmektedir. E.Ç. ile yapılan görüşmede bu açıkça ifade edilmiştir: "Aklımızda böyle bir grup yoktu. Organizatörün tavsiyesiyle tercih ettik ve çok memnun kaldık" (E. Ç., 01.06.2016). Bu açıdan bakıldığında halk kültüründe önemli bir geçiş dönemi olan düğünlerin toplumların kültürünü yansıtabilen bir gelenek olmaktan çıkıp modern dünyada kültür endüstrisi aracılığı ile metalaşarak satılan bir hizmete dönüştüğü anlaşılmıştır.

Organizatörlerle yapılan görüşmelerde trio karşılama gruplarının düğün sahipleri için ne temsil ettiği? sorusuna E. B. şu cevabı vermiştir:

İnsanların trio karşılamayı istemeleri sanki mutlaka olması gereken bir durummuş da, biz de eksik kalmayalım düşüncesi ile trio hizmetini almak istiyorlar. Bir kısmı da misafirler içeri girdiğinde trionun vermiş olduğu o güzel tını, o güzel melodi ve bu güzel ambiyansı misafirlere sunmak isteyen düğün sahipleri var. Çok az bir kısım da klasik müziği çok beğenmesinden kaynaklı ve düğününde beğendiği her şeyi misafirlerine sunmak isteyen bir ev sahibi ve bir düğün sahibinin tercihi. Üç tane durum var (E. B., 10.09.2015).

H. T. ise şu şekilde cevap vermiştir:

Daha çok aslında "o da olsun" karşılamada müzik de olsun ya da belki işte daha elit göstermeye çalışıyor düğününü hani onun için de tercih ediliyor. Ayrıca düğün sahipleri ile yapılan görüşmelerde trio karşılamanın nasıl olması, neler çalınması veya hangi çalgılardan oluşması üzerine çok konuşulmuyor. Ama onun dışında çok fazla konu olarak görüşmelerde bunun üzerine çok düşülmüyor. Yani benim genel izlenimim aslında çok nadir organizasyonlarımızda bununla ilgili olumlu eleştiri almışızdır yoksa çok fazla müşterinin ya da misafirin konuştuğu bir kısım olmuyor karşılama kısmı yani muhteşemdi mesela işte çok keyif aldık ya da kötüydü olumsuz eleştiride olmuyor. Yani misafirin çok üstünde durduğu bir kısım değil karşılama. Çünkü hem herkes aynı saatte gelmiyor, 7'de başladı diyelim 8'de nikâh var 7 ile 8 arasındaki farklı zamanlarda misafirler geliyor ve salona geçiyor. Belki 2–3 dakika dinliyor sadece. Bu nedenle çok nadir olumlu eleştiri aldık hani olumsuz eleştiri de hiç almadık (H. T., 22.08.2015).

## Trio Karşılama Gruplarının Dağarları

Trio karşılama grupları Batı klasik müzik türüne ait çalgılarından oluştuğu için düğün sahipleri ve organizatörler tarafından trio karşılama gruplarının dağarlarının da bu türün içinde yer alan eserlerden oluşturulduğu zannedildiği yapılan görüşmelerden anlaşılmıştır. Ancak trio karşılama gruplarının dağarlarında Batı klasik müzik türünden birkaç popüler eser bulunmakta, onun dışında bu tür çalınmamaktadır. Trio karşılama gruplarının dağarları valsler, çiganlar, latin müzikler, caz standartlar, film müzikleri, aryalar ve yabancı pop müziklerden oluşmaktadır. Bu müzik sınıflamalarının içinde yer alan eserler şunlardır:

a. Valsler: "Güney Gülleri", "Tuna Dalgaları", "Que Sera", "Sopra Le Onde", "Padame Padame", "Venedik Karnavalı", "Shostakovich Vals", "Celito Lindo", "Charade".
b. Latinler: "Bessame Muchos", "Portofino", "Sway", "Quizas", "La Paloma", "La Cucaracha".
c. Çiganlar: "Moskova Geceleri", "Black Eyes", "Two Guitars", "Korobushka", "Rasputin", "Those were the Days".
d. Aryalar: "Spanish Eyes", "O Sole Mio".
e. Caz Standartlar: "All of Me", "Autumun Leaves", "Moonlight Serenade", "La Vien Rose".
f. Film Müzikleri ve Müzikaller: "If I Were a Richman", "Sun Set Sun Rise", "Never on Sunday".

Trio karşılama gruplarının çaldığı eserlerle ilgili görüşme yapılan Ş. O. (2016) şunları söylemiştir:

Şimdi o çalan kişilerin becerilerine de bağlıdır. Eşlik eden biri varsa biraz daha yelpaze genişliyor. Napoliten de çalabiliyorlar, klasik müziğin popüler örneklerinden de çalabiliyorlar. Tutup da partitür açarak klasik müzik çalmıyorlar. Yani popüler olarak Vivaldi'nin mevsimleri ya da Chopin'den bilinen bir iki parça olabilir. Yani ünlü sololardan çalınabiliyor ama eşlikçi varsa. Eşlikçi yoksa üç tane enstrüman varsa ortada solo enstrüman varsa bir nota albümünden üçlü partileri bölerek yapabiliyorlar. Örnek vereyim; Celito Lindo, O Sole Mio, Santa Lucia, Deniz diye bir şey vardı (ezgisini mırıldanarak) bir sürü şey var aklıma gelmiyor. Valsler var bir sürü vals var. Salon müzikleri diyoruz genel olarak bunlara. Tabi eğer eşlikçi varsa Latin müzikler caz standartlar çalınabiliyor. Mesela benim yanımda bir gitarcı varsa benim çalamayacağım bir tür yok trio karşılamada. Mesela gelin ve damadın anne babasını görünce onlar kapıda bizimle beraber gelen davetlileri karşılıyorlar. Konuklara gelen gidene bakıyorsunuz. Biraz daha kırsal yoksa ne kadar şehirli giyim kuşam bunlar tabi ele veriyor. Israrlı bir şekilde caz standardı çalmak yerine Türkçe popüler müziğin klasikleşmiş parçalarından kapıda karşılama yapmak daha mantıklı geliyor. Mesela dediğim gibi "Caddelerde Rüzgâr", "Her Yerde Kar Var", "Pervane" mesela o tip şeyler çalmak onların daha hoşuna gidiyor. İnsanların beğenisine yakın çalmak, bunları çalıp da diğerlerini çalmak biraz daha sempatik oluyor. Yani girişi direk Şostokoviç "Galop Vals" ile değil de onların beğenisine uygun bir şeyle girip de daha sonra Şostokoviç çalınca ona da ilgi gösteriyorlar. Yani biraz dikkat çekmek beğeni toplamak için biraz nabza göre şerbet vermekte fayda görüyorum. Bu kadar elit bakmamak lazım (Ş. O. 03.03.2016).

Bu görüşmede dile getirilenlerden ve diğer görüşmelerden anlaşılacağı üzere trio karşılama gruplarının dağarlarında ne tür müziklerin, eserlerin çalınacağına düğün sahipleri değil, genelde müzisyenler karar vermektedir. Müzisyenlerle ve organizatörlerle yapılan görüşmelerde ortak olan cevaba göre, düğün sahiplerinin trio karşılama gruplarının çaldığı müzik türleri hakkında fikirleri olmadığı için çalınacak eserlere pek müdahale edememektedir. M. E. ile yapılan görüşmede, bu konuyla ilgili fikirlerini bir müzisyen gözünden şöyle belirtiyor: "Tamamına müzisyenlerin kendisi karar veriyor. Çünkü düğün sahiplerinin karşılamada çalınan klasik Batı müziği hakkında hiçbir bilgisi olmuyor" (M. E., 12.03.2016).

Araştırmacının katılarak gözlem yöntemiyle elde ettiği verilere göre: Düğün karşılama çalındığı seneler boyunca çalınan eserlerin ne olduğunu bilen pek kimse ile karşılaşılmadığı ortaya çıkmıştır. Genellikle düğün sahiplerinin Trio karşılama performansı sırasında "Rodrigo Gitar Konçertosu" çalabilir misiniz? şeklinde isteklerde bulundukları ortaya çıkmıştır. Karşılama grubundakilerin ise bu istekleri kabul ettikleri halde her defasında istenen eser yerine kendi dağarlarında bulunan başka eserleri çaldıkları ortaya çıkmıştır. Buna rağmen istekte bulunan kişi tara-

fından teşekkür edilip çalınan eserin en sevdiği eser olduğunu söylenmiştir. Bu durum istekte bulunan bu kişilerin aslında Batı klasik müzik dinlemediğini, bilmediğini; yalnızca ismi çok bilinen Batı klasik müzik eserlerini isteyerek bu müzik türüyle ilgili olduklarının görülmesinin istendiğini düşündürmektedir. Standart dağarlı düğünlerin birinde trio karşılama grubuyla "Sopra Le Onde" isimli vals çalınırken çok yaşlı birinin gelip bu valsin ismini ve bestecisini söyleyip kendilerinin bu eseri dinleyerek büyüdüğünü dile getirmişti. Daha önce böyle bir şeyle karşılaşılmadığı için bu duruma çok şaşırılıp "siz bu eseri nerden biliyorsunuz?" diye sorulmuş ve kendisinin Romanya göçmeni olduğu ve buna benzer eserleri dedesinin plaklarından dinleyerek büyüdükleri öğrenilmiştir.

## SONUÇ

Ankara Çankaya İlçesinde bulunan büyük otellerde yapılan düğünlerde oyun havalarıyla göbek atan, halaylar çeken, zeybek gibi halk danslarıyla ve Türkçe pop müzikleriyle dans eden konukların düğüne girerken Batı klasik müziği çalgılarından (keman, viyola, viyolonsel, flüt) birli, ikili, üçlü ya da dörtlü olarak oluşturulan karşılama grubu/trio karşılama isimli oda müziği topluluklarının çaldığı Batı müziği eşliği ile karşılanmalarının talep edilmesinin altında yatan nedenlerin merak edilmesi böyle bir çalışmayı başlatmıştır. Birçok farklı topluluğun yaşadığı ve dolayısıyla onların kültürlerine ait birçok farklı müziğin var olduğu Türkiye'de Batı kültürüne ait müzik türlerinin de uzun yıllardır var olduğu, Batı klasik müziğin okullarda müzik eğitimin içinde de yer aldığı bilinmektedir.

Türkiye'de yaşayanlar tarafından dinlenilen (Karşıcı 2018) ve düğünlerde dans edilen müziklerin, bu çalışma için incelenen düğünlerdeki karşılama grubu/trio karşılama gruplarının çaldığı çalgısal Batı müziklerinden daha çok özellikle Türkçe sözlü popüler müzikler olduğu görülmüştür. Yapılan alan çalışmasında Ankara'da yapılan salon düğünlerinin standart dağarlı düğünler, standart dağarlı olmayan düğünler ve dinî müzik dağarlı düğünler olmak üzere üç farklı biçimde yapıldığı anlaşılarak bu şekilde sınıflandırılmıştır. Bu araştırmanın konusu olan standart dağarlı düğünlerde, düğün başlamadan önce düğün sahiplerinin davetlilerini bir müzik grubu ile karşıladığı görülmüştür. Bazı standart dağarlı düğünlerde karşılama için sadece trio karşılama grubunun tercih edildiği, bazı düğünlerde ise hem davul-zurnanın hem de trio karşılama grubunun tercih edildiği saptanmıştır.

Trio karşılama terimi adından ve çalınan müzik türlerinden görüldüğü üzere Batıya özgü bir gelenek gibi görünse de aslında Anadolu düğünlerindeki davul ve zurna ile yapılan karşılamanın toplumsal bir değişime uğramış hali olduğunu söylenebilir. Kapalı mekanlarda yapılan düğünlerde davul ve zurnanın yerini Batı çalgılarının aldığı; yöresel ezgiler yerine de Batı müzik türlerinde eserlerin aldığı anlaşılmaktadır. Anadolu düğünlerindeki karşılama geleneğinin adının Ankara Çankaya'da trio karşılama olduğu ve aslında ikisinin de para karşılığında yapıldığı; farkının ise, birisinin düğün sahiplerinin geleneksel olarak istediği bir müzikal etkinlik olduğu, diğerinin ise aslında organizatörlerin paket içinde sattığı, sunduğu bir hizmet olduğu anlaşılmaktadır.

Düğün sahipleri ile yapılan görüşmelerden ve gözlemlerden elde edilen verilere bakıldığında düğün sahipleri trio karşılama gruplarının yaptığı müzik türlerini yaşamlarının hiçbir döneminde dinlemediği açıkça görülmektedir. Aynı zamanda nikâh merasiminden sonra başlayan düğünlerde eğlence kısmına geçildiğinde her düğün sahibi kendi yaşadığı sosyal çevre ile doğru orantılı günlük hayatında dinlemeyi tercih ettiği müzik grupları ve müzik türlerine yakın türleri tercih etmektedir. Trio karşılama müziğinin sessizliği bozmak, fon olarak kullanmak için ve bazen de gösteriş için tercih edilip düğündeki nikâh merasimi bittikten sonra düğünün eğlence kısmında konukların ve düğün sahiplerinin eğlenebileceği, dans edebileceği, keyif alacakları, beğendikleri müzik türlerinin çalınabileceği müzik orkestralarının tercih edildiği görülmüştür.

Gözlemlenen bir düğünde karşılama grubu gitar ve flüt çaldığı halde düğün sonrasında düğün sahibiyle yapılan görüşmede bu çalgıların viyolonsel ve saksafon olduğunu ve o düğünde Beethoven'dan herhangi bir eser çalınmadığı halde düğün sahibi çalınan bir eserin Beethoven'dan olmasından dolayı çok memnun olduğunu dile getirmiştir. Toplanan bu tip veriler bize düğün sahiplerinin çalınan müzikler ve kullanılan çalgılar hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmasalar da sanki biliyormuş gibi konuşmaları ve bilinçli seçmiş gibi davranmalarının, karşılama/trio gruplarını seçip ek ücret ödemelerinin nedeninin saygınlık kazanmak ve gösteriş yapmak için olduğunu düşündürmektedir. Buna ek olarak düğün sahiplerinin karşılamada müzik seçiminde kültürel kaygılarla eşe, dosta, memleketlilerine geleneklerine bağlı olduklarını göstermek için davul ve zurna tercih ettikleri, iş yaşamındaki saygınlıkları için ise trio karşılamayı tercih ettikleri ama orada çalınan müziklerin ya da çalgıların bilinmemesinin bunu engellemediği ortaya çıkmıştır.

## KAYNAKLAR

Akça, F. Akçakoca (1937). *Zeybek oyunları ve köy düğünleri.* Resimli Ay Matbaası.

Baha, A. (1930). *Safranbolu'da yürük düğünleri.* İktisat Matbaası.

Demirci, Y. Z. (1938). *Anadolu'da eski düğün ve evlenme adetleri.* Burhanettin Matbaası

Ercan, A. M. (2002). *Gelibolu Yarımadası'nın geçiş dönemi adetleri üzerine bir inceleme (doğum – evlenme – ölüm).* Çanakkale Üniversitesi On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale.

Işık, N., Barı, N., Bayrak, E. & Kesmen, G. (2005). Burdur'un Yeşilova İlçesi Işıklar Köyünün mutfak kültürü. *1. Burdur Sempozyumu (Yayımlanmış tam metin bildiri)* s.93-106.

http://sempozyum.mehmetakif.edu.tr/1burdursempozyumu/cilt1/1.10.pdf (Erişim tarihi: Şubat 2016).

Işık, Y. (2012). *Bir tutam Tunceli.* Anıt Matbaa.

Karşıcı, G. (2018). Türkiye'de beğenilen ve tercih edilen müzik türleri. *3. Uluslararası İletişim, Edebiyat, Müzik ve Sanat Çalışmalarında Güncel Yaklaşımlar Kongresi Davetli Konuşmacı Tam Metinleri, s.25-32.* Hampton By Hilton. http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.10395.21285

Kaya, D. (2011). Sivas'ta salâvatlamalar. *Milli Folklor*, *23*(89). t.ly/nAOP

Kılıç, E. (2012). Ritüelleri yöneten davulcu ve zurnacıların modern toplum yaşantısındaki yeri. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 1 (1), 351-359.* https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29824/320889

Myers, H. (1993). *Ethnomusicology historical and religions studies.* The Macmillan Press.

Öğüt, G. E. (1998). *Karakeçili'de Türk düğünleri.* Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara.

Özer, Y.. (2002). *Müzik etnografisi alan çalışmasında yöntem ve teknik.* (1. Baskı) İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

Petkovic J. (2007). Traditional values modernazition challaenges in forming urbans and rural urban. *Facta Universitatis Series: Philosophy, Sociology and Psychology,* 6, (1), 23–39

Schwartz, S. J., Unger J. B., Zamboanga B. L. and Szapoczinik J. (2010). Rethinking concept of acculturation. *Implications for Theory and Research,* 65, (4), 237–251.

Yağmur, M. (1993). *Avşarlar ve Avşar düğün belgeseli.* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Yıldırım, A. ve H. Şimşek. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık